

K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

ABDÜLHAK ŞİNASI HİSAR
SEÇMELER 2

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

AKER CANSAL 950492
FETHİ ÇİFTÇİ 950300

HAZİRAN 99
LEFKOŞA / K.K.T.C

ÖNSÖZ

Abdülhak Şinasi Hisar'ın seçimelerinde edebiyatla ilgili önemli unsurları, yer ve şahıs isimlerini tarihi akış içerisinde, sırf eski kültürümüzü hem belleklerimizde tazelemek hem de bilmeyenlere ışık tutmak amacıyla, gündeme getirmeye çalıştık.

Maddi unsurların yanında, yer, zaman ve şahıs isimlerinin de bulunduğu bu çalışmamızda, bilinmeyen bazı kelimelerin anamlarını da vererek sizlerin kelime haznelerine birkaç kelime daha katabilmeyi hedefledik. Bu çalışmamızda yer, zaman, şahıs isimleri ve maddi unsurları ayrı ayrı başlıklar altında alıp alfabetik sıraya göre inceledik. Bu görevimiz süresince bize büyük yardımları bulunan değerli bölüm başkanımız Doç.Dr. Osman Bülent Yorulmaz'a teşekkürü bir borç biliriz.

İÇİNDEKİLER

SAYFALAR

ÖNSÖZ.....	
İÇİNDEKİLER.....	
1- GİRİŞ.....	I
2- YAZARIN HAYATI.....	II-III
3- BİLİNMEYEN KELİMELER VE MANALARI.....	IV-VIII
4- İNDEKS.....	1-62
5- KAYNAKÇA.....	IX

GİRİŞ

Abdülhak Şinasi Hisar'ın "Seçmeler II" adlı eseri birçok bölümlerden oluşmuştur. Bu bölümlerin birinde bazı yazarlar hakkında ve bu yazarların eserleri hakkında bazı bilgiler verilmiştir. Biz de bu eseri bölmelere ayırarak incelemeye çalıştık.

İlk bölümde Abdülhak Şinasi Hisar için yazılan mektuplar Bölümü ve bunun alt başlığı olarak Selim İleri mevcuttur. Daha Sonra "Geçmiş zaman edipleri" adlı bölümün içerisinde birçok önemli esere imza atan yazarlardan bahsedilmiştir. Bu önemli yazarlar içerisinde Namık Kemal, Recaizade Mahmut Ekrem, Abdülhak Hamit, Celal Sahir, Halit Ziya, Cenap Şahabeddin, Mehmet Rauf gibi yazarlar vardır. Bir diğer bölüm ise "Büyük Ada" başlığı altında verilmiştir. Bu bölümde de hatıralardan bahsedilir. Daha sonraki "Çamlıca" bölümünde ise köşklerden, geçmiş zamanlardan ve bugünkü güzelliklerinden bahsedilir. "Boğaziçi" bölümünde ise yine geçmiş zamanın güzelliklerinden, eğlencelerinden bahsedilir. Tabi ki bu bölümler içerisinde bu geçmiş konular ve hatıralardan bahsedilirken o devirde kullanılan eşya, araç ve gereçlerinden de söz edilmiştir.

Bu eseri incelerken yaptığımız çalışmalar içerisinde bölümler olarak şahıslar, araç, gereçler, zaman ve yer isimlerini inceledik. O devirde mevcut olup günümüzde isimlerine pek rastlayamadığımız maddi unsurlar hakkında da açıklayıcı bilgiler vermeye çalıştık.

ABDÜLHAK ŞİNASI HİSAR

(1883-1963)

Osmanlı toplumundaki seçkinlerin yaşamalarını, yitirilmiş güzel zamanların özlemi içinde, şiiisel bir dil ve özgün bir teknikle anlatan romancı.

Türkiye'nin ilk edebiyat dergilerinden Hazine-i Evrak'ı (1882-83) çıkan öykü ve eleştiri yazarı Mahmud Celaleddin Beyin oğlu, Selim Nüzhed Gerçek'in kardeşiyydi. Babası ona, hayranlık duyduğu iki şair olan Şinası ile Abdülhak Hamid'in adlarını verdi. Çocukluğu Rumelihisarı, Büyükkada ve Çamlıca'daki yalılarda konaklarda geçen Abdülhak Şinası, mürebbiyelerden Fransızca öğreni, Tevfik Fikret'ten Türkçe dersleri aldı. 1905'te Mektep-i Sultani'yi (Galatasaray Lisesi) bitirdikten sonra Paris'e giderek Siyaset Bilgiler Yüksekokulu'nda öğrenim gördü (1905-08). Jön Türkler hareketine katıldı ve M.Barres, J.Moreas, J.Cocteau, E.Faguet, A.France gibi yazarlarla dostluk kurdu. İkinci Meşrutiyet'in ilanından (1908) sonra İstanbul'a döndü. 1909'da bir Fransız şirketine memur olarak girdi. 1913-20 arasında Kozlu, Kılımli, kandilli madenlerini işleten Stines şirketinde Osmanlı devletinin temsilcisi olarak çalıştı. 1924'te Reji idaresine girdi. Balkan Birliği Cemiyeti genel sekreterliği yaptı (1928-31). Dışişleri Bakanlığı danışmanlığı görevini üstlendi (1931-45). 1945'te Uluslararası Barış Kongresi'ne katılmak üzere ABD.'ye gitti. Dönüşünde, sağlığı bozulunca görevinden ayrıldı. 1948'de İstanbul'a yerleşti ve ölümüne dekin bu kentte yaşadı. Hiç evlenmedi.

Daha lise çağlarındayken edebiyatla ilgilenmeye başlayan Hisar, 1921'de Dergah dergisinde "Kitaplar ve Muharrirler" başlığı altında yazdığı eleştirilerle adını duyurdu. Ayrıca Yarın, İleri ve Medeniyet gazetelerinde de şiir ve eleştiriler yayınladı. Cumhuriyet'ten sonra ise Ağaç, Türk Yurdu, Ülkü ve Varlık dergileriyle, Milliyet ve Dünya gazetelerinde yazılar yazdı. İlk romanı 1942'de Cumhuriyet Halk Partisi üçüncüük ödülünü alan Fahim Bey ve Biz'dır (1941, 1978). Yapıtan ana teması, tek bir gerçeği herkesin ayrı ayrı gördüğü düşüncesidir. Yazar. Temelde, her insanın bir sırrı olduğu görüşündedir. İnsan ne başkalarının ne de kendisinin tam olarak anlayabildiği gizemli ve çelişkili bir varlıktır. Bu nedenle de gerçek "ben" e varmak olanaksızdır. Gerçekten de Fahim adam, kimilerine göre ahlaksız, kimilerine göre de temiz kalpli saf bir

insandır. Fahim Bey ve Biz, bazı eleştirmenlerce akıcı bir dil ve yetkin bir üslupla kaleme alınmış bir yapıt olarak nitelenmiş, öte yandan uzun betimlemeleri ve yinelemelerinden ötürü olmuz eleştiriler de almıştır. Çamlıca'daki Eniştémiz (1944,1978) adlı romanda, aile içinde deli enişte olarak anılan Hacı Vamık Beyin tuhaflıklarla dolu yaşamı anlatılır. Hisar, bir başka romanı olan AliNizami Beyin Alafrangalığı ve Şeyhliğinin (1952) kahramanını ise kendi yakın çevresinden seçmiştir. Yaşamını çeşitli fantaziler peşinde koşarak ailesinin parasını tüketmekle geçiren Nizami Bey, annesiyle babasını yitirdikten sonra mirası kardeşiyle paylaşır. Payına düşen para ve mülkü kısa zamanda yitirince dünyadan elini eteğini çeker; Bektaşı Şeyhi olmaya karar verir. Çamlıca'da Tekke yaptığı harap bir evde tek müridi Hüseyin Ağa'yla birlikte yaşarken çıldırarak ölürl.

Rumelihisarı, Büyükada, Çamlıca üçgeni içindeki varlıklı, gününü gün eden, sorumsuz insanların hayatlarını dile getiren Hisar, Buçevrenin dışındaki yaşamı ise basit ve aşağı bulmuştur. Büyük ölçüde Fransız edebiyatçılarından özellikle de Maurice Barres ve Marcel Proust'tan etkilenen Hisar'ın kahramanlarının hemen hemen tümü de dengesiz, çeşitli gariplikleri olan, içine kapanık, başarısız ve hayalleriyle avunan kişilerdir. Yazar, olaylara değil, daha çok duygular ve düşüncelere önem vermiş, kahramanları hakkında ayrıntılı fiziksel ve ruhsal betimlemeler yapmıştır. Öykü olarak nitelediği romanlarında üsluba çok önem vermiş, sık sık araya girerek kendi duygular ve düşüncelerini açıklamaya ağırlık veren bir teknik kullanmıştır. Ona göre romanın kuralları ve belli bir tekniği yoktur. Romanı tanımlamak olanaksızdır. Her yazar kendi kurallarını kendisi getirir.

Anı ve deneme türündeki yazılarını Boğaziçi Mehtapları (1943, 1978), Boğaziçi Yalıları(1954) ve Geçmiş Zaman Köşkleri (1956,1968) adlı kitaplarda toplayan Hisar, İstanbul ve Pierre Loti (1958), Yahya Kemal'e Veda (1959), Ahmet Haşim'in Şiiri ve Hayatı (1963) adlı incelemeler dışında iki de antoloji hazırlamıştır: Aşk İmiş Her Ne Var Alemde (1955) ve Geçmiş Zaman Fıkraları (1958, 1971).

MADDİ UNSURLAR

BÖLÜM I

- ABA** = 1-Yünden yapılmış kaba kumaş.
2-Bu kumaştan yapılmış bol ve geniş giyecek
- PELUŞ ÖRTÜ** = Bir çeşit kadife örtüdür.
- AYAN MECLİSİ** = Aydınların toplandığı yerdir.
- RİCAL KONAKLARI**= Aydın ve rütbeli kişilerin konakladıkları yerler.
- ŞEHBENDER** = Konsolosluk
- FERACE** = II. Abdülhamid döneminde büyük şehirlerde or-taya çıkan sık bir kadın elbisesiydi. Başa takılan yaşmağın altına iki ayrı parçadan ve rengarenk kumaşlardan dikilmiş ferace giyilirdi. İçteki parça işlemeli bir gömleği andırır, üzerine gerdanın altından omuzlara doğru uzanan ve bele indikçe genişleyen pelerin gibi bir diğer parça giyilirdi. Türk kadınının en sık elbisesi bu renkli feracelerdi.

BÖLÜM II

FARAŞ = Toplanan süprüntüleri alıp atmak için kullanılan kürek biçiminde saplı kap.

KONSOL = Duvar kenarına yerleştirilen, üstüne ayna ve başka süs eşyası konan, çekmeceli, yüksekçe mobilya.

BÖLÜM III

GÜĞÜM = Yandan kulplu, boynu uzun, çoğu bakırdan su kabı.

HOTOZ = İnce ve uzun. Uzeyi herlerle katlıdır. Uzunluğu 20-30 cm, en geniş genişliği 10-12 cm olur. Uzeyi kırılgınlıkla boyalı veya boyasız olabilir. Uzeyi ve boyasız olanların en fazla rafibet en çok sıçanlarla doludur. Uzeyi uygundu ama sadece ev içi-externe kullanılır. Uzeyi üzerine sık bir kumay yaşı-leselerlik ve tuzlu su ekşimi atılırdı. Hotozlarn ismi dü-ğörün şeldine göre dehlişirdi ve "Zeyrek Yokuşu", "Du-duburnu", "Sarayı", "Çomdik", "Kayık", "Küpkapası" gibi-sinden isimleri olurdu.

MARAR = Büyök kıl çuvalı

BÖLÜM IV

- DENK = Hayvanın sağına ve soluna bağlanacak olan iki yük parçasından her biri.
- HOTOZ = Kumaş veya mücevherlerle kabartılmış saçın üzerine renkli yemenilerin yerleştirilmesiyle yapılan bir baş tuvaletiydi ve Türk kadınlarının en fazla rağbet ettiği saç modeli de buydu. Her yaşa uygundu ama sadece ev içeri-sinde yapılır, sokağa çıkılırken üzerine sık bir kumaş yerleştirilir ve üzerine bir düğüm atılırdı. Hotozların ismi düğümün şekline göre değişirdi ve "Zeyrek Yokuşu", "Du-duburnu", "Saraylı", "Çimdir", "Kayık", "Küpkapası" gibi-sinden isimleri olurdu.
- HARAR = Büyük kıl çuval

I. BÖLÜMDEN

DON KİŞOT

Don Quijote, İspanyolca tam adı El Ingenioso Hidalgo Don Quijote De La Mancha, Miguel de Cervantes'in ünlü romanı. 1605 ve 1615'de iki bölüm halinde yayımlanan kitap, Batı edebiyatının en çok okunan klasiklerindendir. O dönemde pek moda olan şövalye romanlarının komik bir taşlaması olarak tasarlanan roman bu serüvenleri okuya okuya aklı karışmış yaşlı şövalye Don Quijote'nin emektar atı Rosinante ve gerçekliğe bağlı, günün adamı olmaya yatkın uşağı Sancho Panza ile birlikte yaşadığı serüvenleri gerçekçi bir dille anlatır. Büyük ve kalıcı bir başarı kazanan yapıt, pek çok dile çevrilmiş ve Türkçede Don Kişot (1933, 1991), Don Kişot'un Maceraları (1950), Becerikli Şövalye Mancha'lı Don Quijote (1967-70, 2 Cilt), Becerikli Asilzade Manslı Don Kişot (1971, 2 Cilt) adlarıyla yayımlanmıştır.

KAYNAK KİTABIN BÖLÜMLERİ

Abdülhak Şinasi Hisar İçin Mektup /

Selim İleri.....	9
Geçmiş Zaman Edipleri/	
Namık Kemal'e Muhabbet ve Hümmet.....	17
Recaizade Ekrem.....	23
Abdülhak Hamid'in Çocukluk Zamanı.....	28
Abdülhak Hamid'in Köşkü.....	33
Nigar Bint-i Osman.....	37
Celal Sahir'e Dair Hatıralar.....	46
"Rübab-I Şikeste"deki Gizli Manalar.....	56
Halid Ziya.....	61
Cenap Şahabettin.....	72
Cenap Şahabettin'e Gizli Manalar.....	78
Ahmet Hikmet.....	84
Süleyman Nazif'e Dair Hatıralar.....	97
Gazetelerde Süleyman Nazif.....	104
Süleyman Nazif'in Son Günleri.....	110
Abdurrahman Şeref.....	119
Mehmet Rauf.....	128
Yahya Kemal.....	134
Ahmet Haşim.....	147
Hamdullah Suphi'ye Dair Hatıralar.....	163
Ercüment Ekrem Talü'ya Dair Hatıralar.....	174

Büyükada /

Büyükada'daki Köşk.....	179
Büyükada'dakiler.....	184
Akşam Saatleri.....	190
Büyükada'da Oturan Ali Nizami Bey.....	195

Çamlıca /

Kiralık Köşk.....	207
Yeni Bir Mahhalede Geçen Mevsim.....	212
Eski Çamlıca.....	217
Çamlıca'daki Eniştemin Köşkü.....	222
Çamlıca'da Günler ve Geceler.....	227
Amlıca'daki Eniştemin Köşkünden Vazgeçiyor!	237

Boğaziçi /

Boğaziçi’nde Mevsimler.....	247
Boğaziçi’nde Akşam Gezintileri.....	253
Aynalar Karşısında Hanımlar.....	256
Yıkılan Yalı.....	260
Tabiat Sevgisi.....	265
Saz Fasilları.....	273
Mehtap.....	279
Yılların Önünden Geçiş.....	284
Hatıralarımızın Zaman İçinde Devamı.....	291
Bir Boğaziçi Yalısı Müzesi.....	295
Yılların Sonuncuları.....	298

Madalyonlar, Gölgeler /

Piyano Sesleri.....	303
Kapılar.....	307
Çocuklar ve Oyuncaklar.....	313
Başka Dünyaların Bizden Görebilecekleri.....	319

Sahislar

- A -

Abdülhak Hamid.....	80-111-137-139- 150-153-219
Ahmet Cevdet.....	122
Ahmet Haşim.....	138-147-157
Ali Naci.....	132

- B -

Behcet Kemal.....

145

- C -

Celal Nuri.....	101-108
Cenab Şahabettin.....	130

- D -

Don Kişot..... 110

- F -

Fırat Köprülü.....	95
Fuzuli.....	289

- H -

Halid Ziya.....	123
Hamdullah Suphi.....	90

- İ -

İzzet Melih..... 87-99

- M -

Madam Bovuary.....	118
Mehmed Ray.....	85-128-172

- N -

Namık Kemal.....	104-164-171-219
Nihat Sami Banarlı.....	144-146

- R -

Recaizade M. Ekrem.....	174
Refik Halid.....	174
Reşat Beyatlı.....	127

- S -

Sami Paşazade Sezai.....	167
Shekespeare.....	193-317
Sultan Hamid.....	203
Sultan Mahmut.....	127
Sultan Reşat.....	125

-T-

Tevfik Fikret.....121-128

Victor Hugo..... 99-136

- Y -

Yahya Kemal.....	134-319
Yakup Kadri.....	76-108-133-143
Yunus Emre.....	312

Yer İsimleri

- A -

Aksaray.....	120
Apartman.....	64
Arnavutköy.....	197-253
Avusturya.....	201
Ayan Meclisi.....	126
Ayasofya.....	97-101-170

- B -

Bebek.....	255
Beşiktaş.....	253-294-295
Beyazıt Meydanı.....	145
Beyoğlu.....	155-158
Boğaziçi.....	163-196-212-232- 245
Büyükada.....	174-179

- C, Ç -

Cami.....	213
Cehennem.....	239
Cennet.....	248
Cerrehpaşa Hastahanesi.....	142
Çamlıca.....	165-188-212-216- 222-229-233-238
Çanakkale.....	241
Çengelköy.....	294

- D -

Dicle.....	118
Diyarbakır.....	100-118

- F -

Fransız Kütüphanesi..... 155-156

- H -

Hamam.....	297
Harem Daireleri.....	28
Hastahane.....	44

- İ -

İçerenköy.....	200
İskenderiye.....	26
İstanbul.....	151-154-202-231- 241
İstinye.....	253
İzmit.....	201

- K -

Kale.....	115
Kanlıca.....	261
Kayıkhane.....	37-204-297
Kızkulesi.....	294
Körfez.....	268

- L -

Lüxemburg 124

- M -

Mekteb-I Bahriye.....	128
Mevlevihane.....	208-223
Mezar.....	33
Mutfak.....	208
Müze.....	296

- N -

Nişantaşı..... 112

- P -

Paris.....	134-163-202-247
Polonoz Köyü.....	201

- R -

Rihtim.....	288
Rical Konakları.....	28
Rumelihisarı.....	56-78-145-179- 209

- S, Ş -

Salon.....	30
Saray.....	196-255-266
Sarıyer.....	134
Sefarethane.....	220
Şelale.....	258-273

- T -

Taksim.....	64
Tepebaşı.....	64
Tercüme Odası.....	31
Tokatlıyan.....	176
Trabzon.....	261
Ü	
Üsküdar.....	253
Y	
Yalı.....	26-28-222-262- 282-283-288
Yel Değirmeni.....	110
Yeniköy.....	254

Yemekler

- 33 -

- A -

Arap Yemekleri.....

158

- B -

Biberli Dolma.....	118
--------------------	-----

- K -

Kekik..... 213-228

- P -

Pilav.....	158
------------	-----

- S -

Şerbet.....	158
-------------	-----

- U -

Uskumru Balığı..... 155

87

196

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

Eşya – Araç**- A -**

Aba.....	87
Ahşap yalı.....	196
Akasya.....	87
Araba.....	25-220
Ayaklı Saatler.....	179
Ayna.....	147-223-237-256- 281

- B -

Bakraç.....	241
Baş Örtüsü.....	214
Beşik.....	268
Biblo.....	223
Buluz.....	37-46

- C,Ç -

Ceket.....	184
Cumba.....	261
Cübbe.....	87
Cümbüş.....	72
Çay Kaşığı.....	208
Çini Sahanlar.....	223

- D -

Davul.....	88
Def.....	276
Değnek.....	57
Denk.....	256
Dolap.....	23

Entari.....	37
Erguvan.....	267

- F -

Fanus.....	256-280-281
Faraş.....	185
Fener.....	57
Ferace.....	38-254
Fes.....	87-254
Fıskiye.....	222
Fıstık.....	217

- G -

Gazete.....	29-74
Gerdanlık.....	186
Güğüm.....	241

- H -

Hanende.....	103
Harar.....	265
Harem.....	29-36-297
Havai Fişek.....	216
Hazine.....	23
Hotoz.....	37-219-286

- İ -

İgne.....	186
İnci.....	187
İpek.....	210
İskemle.....	223
İyot.....	268

- K -

Kamış Kalem.....	104
Kanepe.....	223
Kase.....	223
Kaşık.....	223
Kavuk.....	87
Kayık.....	26-202-285
Keçe.....	209
Kefen.....	82
Kilim.....	265
Kitap.....	23
Konsol.....	196-223
Küp.....	241

- L -

Lamba.....	256-266
Lenger.....	241

- M -

Masa.....	147
Matbuat.....	56-74-170
Mektup.....	26-29
Merdiven.....	261
Minder.....	273-286
Mum.....	279
Musluk.....	261

Ney..... 285

- O,Ö -

Opera Dekoru.....	192
Otomobil.....	311
Oyuncak.....	274
Oyun Masası.....	185

- P -

Peluş Örtü.....	38
Piano.....	213

- R -

Resim 26

Resim 26

Sandık 26

Sandık 26

Sandık 26

Sandık 26

Sandık 26

Sandık 26

Sandık 26

Sandık 26

Sandık 26

Sandık 26

Soba 26

Soba 26

Soba 26

Soba 26

Soba 26

Soba 26

Soba 26

Soba 26

Soba 26

Soba 26

Soba 26

- S,S -

Sandal.....	37-249-268-280-
Sandalye.....	282-283-285
Sandık.....	147
Sarık.....	37-224-237-265
Saz.....	196
Sazende.....	64-273-276-278-
	284-291
	103-291
Serccade.....	284
...	
Semen.....	105-192-217-272
Semer.....	265
Servi.....	105
Soba.....	147
Sofa.....	209-226-237-287-
	297
Şal.....	284
Şalvar.....	284
Şapka.....	184-304
Şehbender.....	92
Şemsiye.....	119-254
Şilte.....	182-209

- T -

Teleskop.....	321
Tel Örgü.....	200
Tokmak.....	308
Tramvay.....	113
Tok.....	192
Türbe.....	127

- Ü -

Üniforma.....	37
---------------	----

- V -

Vapur..... 37-128-150-207-
217-272

- Y -

Yasemin.....	182-223
Yastık.....	182
Yatak Örtüsü.....	237
Yel Değirmeni.....	110
Yelek.....	184
Yelkenli.....	202
Yelpaze.....	72-249
Yer Yatağı.....	224
Yüzük.....	186

- Z -

Zambak.....	72
Zurna.....	88
Zümrüt.....	186-316
Zümrüt Küpe.....	226

KAYNAKÇA

Abdülhak Şinasi Hisar – Seçmeler (Yapı Kredi Yayınları)

Ana Britanica Ansiklopedisi

Ferit Develioğlu – Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat

Meydan Lorousse

Thema Lorousse